

Κριτική παρουσίασις
Χαρίκλειας Δημακοπούλου

Ίουλιανά
Τά άγνωστα
παρασκήνια
του **Νίκου Γ. Θεοδώρου**
μέ πρόλογο
Γιώργου Α. Λεονταρίτη

Λεπτομέρειες στην σελ. 7

ΜΠΗΚΑΜΕ λοιπόν στον Σεπτέμβριο και ήδη οι νίχτες κάπως έχουν δροσιάσει. Μικρές ψυχάδες έχουν τομήσει να φρελάσουν τα φρυτά στα βορειότερα προάστια, ενώ στο κέντρο ακόμη περμιένουμε. Όμως ο καιρός έχει σφραγίσει ήδη προς το φθινόπωρο, καθώς τα πρώτα κυλάμνα έχουν ξεπροβάλει τα κεφαλάκια τους στην γενική ξεραϊά...

— **John Lambertson Harper, 'Ο Ψυχρός Πόλεμος** (μτφρ. Κώστας Σκορδύλης, έπιστ. έπιμ. Θανάσης Δ. Σφήκας, έκδ. Gutenberg, σελ. 448, ευρώ 24). 'Ο συγγραφέας είναι 'Ομότιμος Καθηγητής 'Εξωτερικής Πολιτικής των ΗΠΑ του Πανεπιστημίου Johns Hopkins και το παρόν βιβλίο του θεωρείται στην πατρίδα του από τα βασικά για την κατανόηση του Ψυχρού Πολέμου. 'Η περίοδος αυτή, που έθεωρούσαμε ότι έχει παρέρθει, ίσως είναι πολύ δύσκολο να ξεπεραστεί ακόμη και σήμερα, καθώς τα Δυτικά κράτη έξαικολοθούν να άνιμεταπίσουν την Ρωσία με μεγάλη αποδοκιμασία και καχυποψία, ενώ η Μόσχα δέν έχει μέχρι στιγμής άπολακτίσει τίς κακές καταβολές της Σταλινικής περιόδου σε πολλά ζήτηματα και κυρίως στα θέματα πολιτικών έλευθεριών. 'Ομως ό συγγραφέας επέλεξε να άποικτώσει την περίοδο αυτήν που άρχίζει τυπικά από τό 1945 και φθάνει ως τό 1989, ως μία πάλναια σύγκρουση μεταξύ των δύο τότε υπερδυνάμεων, ΗΠΑ και ΕΣΣΔ, με έπαθλο την παγκόσμια κυριαρχία. Τό πρόσθετο στοιχείο στην τιανομαχία ήταν βεβαίως η συνεχής άπειλή του πυρηνικού όλεθρου, άφου τό πυρηνικά όπλα ήταν οδισιαστικά «καρά πόδα». Οί κρίσεις διεδέχοντο ή μία την άλλη, ενώ όλα τα λοιπά κράτη άποτελοούσαν τόν χορό της σύγκρουσης αυτής τραγικής, άπό την όποια τά θέματα που θρήνηρε ή άνθρώπινη και πολλά ήταν και, κυρίως, άδεια. 'Ο Άμερικανός συγγρα-

φέας θέλησε να συγκρίνει την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου προς τόν Πελοποννησιακό Πόλεμο, τούς Ναπολεοντείους Πολέμους στην Εύρώπη και τόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. 'Η διαφορά είναι μία, όπι ό Ψυχρός Πόλεμος διεξήχθη κυρίως χωρίς μέτωπα, ως πόλεμος άπειλών, κρίσεων, κατασκοπείας και έκφοβισμού άμφοτέρωθεν. 'Ηταν σύγκρουση ιδεολογιών ή τουλάχιστον σύγκρουση που κρυβόταν πίσω από ιδεολογίες. Διότι ταυτόχρονα ήταν πόλεμος για την κατά τό δυνατόν άνευ μεγάλων θυσιών έξασφάλιση του έλέγχου ζωτικών περιοχών του πλανήτη μας με πηγές ένεργείας και άλλων άνταθών. 'Όπως κάθε πόλεμος άλλωστε...

— **Νίκος Γ. Θεοδώρου, 'Ιουλιανά. Τά άγνωστα παρασκηνία Μέ πρόλογο Γιώργου Α. Λεονταρίτη** (έκδ. Λόγην, σελ. 208, ευρώ 14,84). 'Ο συγγραφέας άσχολεϊται με την ιστορία και μάλιστα την πρόσφατη και επιδιώκει την άνάδειξη πτυχών τών γεγονότων που ίσως δέν έχουν φωτισθεί έπαρκώς. 'Η ένασχόληση πολλών έρευνητών με την περίοδο της Άποστασίας του 1965 και τά λεγόμενα 'Ιουλιανά είναι εύλογη και πρέπει να συνεχισθεί, καθώς δίνει έξηγήσεις για όσα άκολούθησαν και συνεχίζονται να κατευθύνονται εν πολλοίς τόν δημοσιοβίο της χώρας. Τά 'Ιουλιανά καταδεικνύουν τόν βαθμό στον όποιο ή κίνηση του ΑΣΠΠΑ ένετάσσοτο στην μακριά σειρά τών κινήματων που συνοδεύουν την Νεώτερη 'Ελληνική 'Ιστορία του 20ού αιώνα αλλά και την τραγωδία της 'Ενώσεως Κέντρου που ευρέθη άιμος της πατρικής μερίμνης του Γεωργίου Παπανδρέου για τόν γνίο του Άνδρέα. 'Η Άποστασία ήταν μία άνανάρπικη λύση στην κρίση που είχε δημιουργηθεί και προσπάθεια συμβιβασμού τών διεσπών. 'Όπως τονίζει στην κατακλείδα

του πρόλογου του ό παλαιός δημοσιογράφος κ. Γ. Λεονταρίτης, κατά τά λεγόμενα του Στυλιανού Παττακού, άν δέν είχε μεσοάφρησε ή Άποστασία, τό τε τό κίνημα της 21ης Άπριλίου 1967 θά είχε γίνει άπό τό 1965. Διότι ό σημερινός άνανώστης που είναι άγευστος τών τότε γεγονότων δέν είναι και σε θέση να κατανόηση τίς έντάσεις και την όξυτητά τών πολιτικών διλημάτων της περιόδου εκείνης, όταν έφαιναντο έπικειμενος ό Γ' Παγκόσμιος Πόλεμος, με την συνεχή κλιμάκωση του Πολέμου του Βιετνάμ, τών άλλων περιφερειακών συγκρούσεων στην Άσία και την Άφρική και την έναυξη τών έσωτερικών άριστερών άντιδράσεων στις ΗΠΑ. Τό βιβλίο προσφέρει σημαντικές μαρτυρίες τών πρωταγωνιστών της περιόδου εκείνης, κάποιες εκ τών όποιων έλήφθησαν διά συνεντεύξεων του συγγραφέως. Κοσμείται άπό πλήθος ενδιαφερουσών φωτογραφιών της έποχής εκείνης.

— **Άρης Άλεξάνδρου, 'Έξω απ' τά δόματα. Δοκίμια 1937-1975** (έκδ. Πατάκη, σελ. 288, ευρώ 17,70). 'Ο Άλεξάνδρου (πραγματικό όνομα Άριστοτέλης Βασιλειάδης, 1922-1978) γεννήθηκε τό 1922 στο τότε Λένινγκραντ άπό πατέρα 'Έλληνα και μητέρα Ρωσίδα έθνοτικής καταγωγής και έμεγάλωσε στην τότε ΕΣΣΔ ως τό 1928. 'Η ζωή του ύπηρεσε πολυκίμαντη και συνοδεύθηκε άπό πολιτικές διώξεις που άπέτέλεσαν την συνέχεια της έπιλογής του να στρατευθεί στο ΕΑΜ Νέων κατά την Κατοχή. Οί έπιλογές αυτές έσφράγισαν και τό λογοτεχνικό έργο του, καθώς άίμρωσε πολύν χρόνο στις μεταφράσεις άπό τά ρωσικά για λόγους βιοπορισμού αλλά και με την άντίληψη ότι άξίζει τό έλληνο κινόν να γνωρίζει αυτόν τόν λογοτεχνικό κόσμο. Τό προσωπικό έργο του σφραγίζεται άπό τό μυθιστόρημα «Τό

κιβώτιο» που θεωρείται σταθμός στην Νεοελληνική Λογοτεχνία. Στόν κομμό τόμο που έχουμε στα χέρια μας περιέχονται 13 κείμενα, κυρίως δοκίμια, δημοσιευμένα άρχικά σε περιοδικά κάθε μορφής και πολιτικής τοποθετήσεως αλλά κυρίως της Άριστερής Διανοήσεως. Περιέχονται όμως και ένα θεατρικό έργο, ένα σενάριο και κάποιες συνεντεύξεις. Είχαν έκδοθή τό 1977, λίγο μετά τόν θάνατό του, άπό τίς έκδόσεις Βέργος και ξανά σε β' έκδοση τό 1982 άπό τίς έκδόσεις 'Υψίλων. Τά κείμενα επεδιώχθη να επανελεγχθούν επί τη βάσει της άρχικής δημοσιεύσεως στα περιοδικά και έτσι διεπιστώθη ότι δέν είχε διατηρηθεί πάντοτε ό τίτλος που είχε επιλέξει ό συγγραφέας. 'Ετσι έδώ έγινε άποκατάσταση του άρχικού τίτλου. Κάποια άπό τά λογοτεχνικά κείμενα, κυρίως τό θεατρικό «Άντιγόνη» παρουσιάζουν έντονο ενδιαφέρον και άξίζει πράγματα να διαβασθούν.

— **Χριστίνα Χρυσανθοπούλου, Χαμένες Πλατείες** (έκδ. Κέδρος, σελ. 96, ευρώ 10). 'Η συγγραφέας είναι δημοσιογράφος και τά διηγήματα του παρόντος τόμου είναι ή δεύτερη λογοτεχνική προσπάθειά της. Τά έπτά διηγήματα του τόμου, που λαμβάνει τόν τίτλο του άπό τό τελευταίο κατά σειράν, μαρτυρούν ευαισθησία και λεπτότητα παρατηρήσεως, καταγράφουν σήμερα προβλήματα της άνθρώπινης ύπαρξεως και κάποιες δυσλοειτουργίες της κοινωνίας μας. Οί δυσκολίες του παρόντος ίσως καταγράφονται καλύτερα στο τελευταίο διήγημα που περιγράφει τίς περιτλανήσεις ένος σκύλου στους δρόμους και τίς πόλεις της σύγκρουσης 'Ελλάδος και τίς περιπέτειές του με διαφόρους προσωρινούς «κυρίους» του.

Η παρηγορία των έπιστολών σου...

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ σε δεύτερη επηξημένη έκδοση τό μυθιστόρημα της κ. Άννίτας Παναρέτου, «**Η παρηγορία των έπιστολών σου...**» Έδανάθια Κάρη & Έλισάβετ Μουζάν-Μαργαρίνη. Μία άνεκαλήρωτη άλληλογραφία στους χρόνους της 'Επανάστασης (έκδ. Σύλλογος προς διάδοση τών Ψφελίμων Βιβλίων, σελ. 328, ευρώ 15,68). 'Η συγγραφέας είναι ιστορικός και μάς έχει δώσει σημαντικά βιβλία στον χώρο της έπιστημής, αλλά και ένδιαφερόντα ιστορικά μυθιστοήματα. Στην παρούσα νέα έκδοση του βιβλίου έχει προστεθή ένα πολύ ένδιαφέρον έπίμετρο άπό την κ. Άφροδίτη Κούρια που μελετά την μορφή της Έλισάβετ Μουζάν-Μαργαρίνη μέσα άπό τίς προσωπικές της. Τό βιβλίο είναι ένας έπιστολικός διάλογος που ποτέ δέν έγινε στην πραγματικότητα. 'Η συγγραφέας επέλεξε να φέρε σε έπικοινωνία δύο άπό τίς πρώτες 'Ελληνίδες λογοτέχνιδες, την πρώτη άτομνημονεματογράφου, την 'Επτανήσια Έλισάβετ Μουζάν-Μαργαρίνη που άπέβησε τό 1832 σε ήλικία μόλις 31 έτών άπό τίς συνέπειες του τοκετού του μοναδικού παιδιού της, και την Άνδρομάσσα Έδανάθια Κάρη, άδελφή του Θεοφίλου, πρώτη 'Ελληνίδα δραματούργου, που έζησε άγαμη έως τό 1866 και άπέβησε σε ήλικία 67 έτών. 'Η 'Επτανήσια έζησε δλη την ζωή της έγκλειστη για λόγους ζυκυνθινών έθιμων. 'Η Κάρη δέν θέλησε να ξεφύγη άπό την σιά του λογίου άδελφού της και άγωνίσθηκε για την δικαιοσύνη του. Οί δύο γυναίκες δέν συναντήθηκαν ποτέ. 'Η κ. Παναρέτου όμως επέλεξε να τίς φέρε ό διάλογο με στόχο να άναδείξει τό πώς έβίωσαν δύο κοπέλλες της έποχής εκείνης την 'Ελληνική 'Επανάσταση και τό όνειρο της παλιγγενείας και να μάς μεταφέρει στην έποχή τους μιμνημένη τό συγγραφικό ύφος έκάστης. Είναι, με άλλα λόγια, ένα μυθιστόρημα που νικάται μεταξύ του τί θά μπορούσε να έχη συμβεί και του είδους της λογοτεχνίας που ό Γ' άλλοι άποκαλούν «à la manière de», δηλ. «κατά τό ύφος έκείνων». Δικαίως ό ΣΣΒ επέλεξε να προβή στην επανέκδοση του βιβλίου στον κύκλο τών έορτίων άναντυλώσεων σημαντικών μελετών και παλαιότερων εκδόσεών του.